

TUTKIMUSTIEDON HYÖDYNTÄMINEN EDELLYTTÄÄ SUUNNITELMALLISTA JOHTAMISTA

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen työntekijät toivovat yhteistä keskustelua ja yhteisiä käytäntöjä tutkimustiedon kokoamiseen ja käyttöön.

Teksti Jouni Tourunen, Kimmo Hiltunen, Kristian Ketola & Hanne Vikkula

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmassa (MIPA 2.0) haastateltiin kevään 2020 aikana kymmenen järjestön työntekijöitä tutkimustiedon hyödyntämisestä. Järjestökohtaisiin ryhmähaastatteluihin osallistui 28 työntekijää, joista 17 oli esimiesasemassa.

Haastattelujen viitekehyksenä toimi tiedolla johtaminen. Se voidaan määrittää toimintatavoiksi, joilla tutkimustietoa kerätään, jalostetaan ja käytetään organisaation toiminnassa.

Haastattelujen kolme pääteemaa olivat järjestön tutkimustiedon tarpeet ja tiedon kokoamisen ja hyödyntämisen tavat. Haastattelut nauhoitettiin, litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalysillä.

TIEDON TARPEET PERUSTUVAT KOHDERYHMIEN TARPEISIIN

Haastateltavien mukaan järjestöjen tutkimustiedon tarpeet syntyvät ennen kaikkea toimintoihin osallistuvien tai palveluja käyttävien sekä heidän läheisten-

sä tukemisen tarpeista. Tietoa kohderyhmistä tarvitaan heidän tarpeisiinsa vastaavien palveluiden ja toimintojen kehittämiseksi.

Järjestöjä kiinnostavat myös palvelujärjestelmän toimivuus sekä päihteisiin ja mielenterveyteen liittyvät yhteiskunnalliset trendit ja ilmiöt.

Tietoa käytetään rahoitushakemuksiin ja rahoittajille laadittaviin selvityksiin. Tiedolle on käyttöä myös ammattilaisten koulutuksissa, viestinnässä, edunvalvonnassa, yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja jäsenyhdistysten tukemisessa.

Suurimpana tietoautiona ja vaativimpana tiedon tarpeena haastatellut pitivät toiminnan vaikutusten ja vaikuttavuuden osoittamista.

”Kaikki tieto meidän asiakaskunnasta, kohderyhmistä, heidän saamista palveluista tai heidän tuen tarpeistaan. Kaikki tän tyyppinen tieto on meille arvokasta. Ihan sen takia, että voidaan toimintoja kehittää, tai vaikka uusia hankkeita käynnistämään tai hakemaan rahoitusta. Ja ylipäätään palvelujärjestelmään liittyvät haasteet ja mahdollisuudet.”

TIEDON KOKOAMINEN VAATII YHTEISTYÖTÄ

Haastattelujen perusteella tutkimustietoa ei aina seurata ja koota suunnitelmallisesti. Tietoa on tarjolla paljon, mutta resursseja ja aikaa rajoitetusti.

Tietoa kerätään paljolti tehtävä- ja hankekohdaisesti. Työntekijät seuraavat tutkimusta itsenäisesti, työnsä tarpeiden sekä oman taustansa ja kiinnostuksensa mukaisesti. Käytettäviksi tietolähteiksi mainittiin omasta toiminnasta kerättävän tiedon lisäksi muiden muassa sosiaalinen media, yhteistyöverkostot, seminaarit ja tapahtumat, perinteiset ammattilehdet, uutiskirjeet ja eri organisaatioiden tietopalvelut.

Haastateltujen mielestä tutkimustiedon seuraaminen ja kokoaminen suunnitelmallisemmin vaatii järjestössä nykyistä enemmän yhteisiä rakenteita, yhteistä vuorovaikutusta ja yhteisen tavoitteen määrittämistä.

”Siinä meillä ehkä on miettimisen paikka ja keskustelemisen paikka keskenämme, että millä tavalla me ikään kuin tää tietopolku rakennettais niin, että se meillä olis semmone luonteva ja pysyvä, systemaattinen osa toimintaa eikä tällänen reaktiivinen käytäntö.”

TIEDON HYÖDYNTÄMISEEN TOIVOTAAN SUUNNITELMALLISUUTTA

Tutkimustietoa voidaan hyödyntää periaatteessa kaikessa järjestön toiminnassa. Useimmissa järjestöissä oli kuitenkin tunnistettu tarve hyödyntää tutkimustietoa suunnitelmallisemmin.

Haastateltavat pohtivat, miten voitaisiin rakentaa järjestön oma yhteinen tietovaranto, jossa yhdistyisivät niin kokemus- ja tutkimustieto kuin organisaation hiljainen tieto.

Järjestöissä oli joitakin hyviä käytäntöjä, kuten ”teoriakahvit” tai ”yhteiskunnallisen vaikuttamisen ryhmä”, joissa keskusteltiin tutkimusten pohjalta järjestön toiminnan teoriapohjasta tai näkemyksestä ajankohtaisiin ilmiöihin.

Haastateltujen mielestä helposti käytettävässä

muodossa ja kaikkien käytettävissä oleva tieto helpottaisi sen hyödyntämistä. Tiedon ”louhijoille” ja muokkaajille olisi tarvetta. Haastatellut toivoivat, että tutkimustietoa voitaisiin hyödyntää myös tulevaa ennakoivasti, proaktiivisesti.

”Tähän seuraamiseen liittyy aika olennaisesti se, mitä sillä tiedolla sitten tehdään. Jos me tätä lähekkään tässä vähän systemaattisemmin kehittämään niin siinä varmaan pitää miettiä myös se, miten se tieto sieltä sitten ikään kuin hyödynnetään, kenelle se raportoidaan ja miten sitä sitten käytetään.”

TUTKIMUSTIETO TUKEE JÄRJESTÖN PERUSTEHTÄVÄN TOTEUTUSTA

”Tiedon hyödyntäminen vaatii tiedon yhteistä tulkintaa ja sen pitäisi olla osa työn rakennetta.”

Työntekijähaastattelujen perusteella tutkimustietoa ei järjestöissä seurattu, koottu eikä hyödynnetty täysin suunnitelmallisesti. Järjestöjen välillä oli kuitenkin eroja siinä, kuinka suuressa roolissa tutkimustoiminta ja tutkimustiedon hyödyntäminen olivat.

Haastatellut työntekijät suhtautuivat tutkimukseen myönteisesti ja pitivät tutkimustietoa merkittävänä tekijänä järjestön toiminnassa ja sen johtamisessa. Kuusi kymmenestä järjestöstä myös mainitsen strategiassaan jossakin muodossa tutkimustiedon merkityksen toimintansa perustana.

Tiedolla johtaminen on järjestöissäkin tavoiteltava asia, koska tietoa pidetään yhtenä organisaatioiden tärkeimmistä menestystekijöistä. Tutkimustiedon hyödyntäminen osana johtamista edellyttää selkeää päätöksentekoa ja suunnitelmaa. Yhteisen suunnitelman ja tietovarannon rakentaminen vaatii aikaa, osaamista ja uusien toimintatapojen luomista, jotta tutkimustiedon hyödyntämisestä tulisi kiinteä osa organisaation käytäntöjä ja kulttuuria. ✘

Jouni Tourunen toimii tutkimuspäällikkönä A-klinikkasäätiössä. Kimmo Hiltunen, Kristian Ketola ja Hanne Vikkula tekivät järjestötyöntekijöiden haastattelujen pohjalta yamk-opinnäytensä Diakonia-ammattikorkeakoulussa.